

اشتغال

۵

atiyeno.ir

نکته

حوادث کار و مصارف تأمین اجتماعی

علیرضا حیدری

گزارشی حوزه کار

ماهیت سازمانی و اجتماعی و کارکرد سازمان تأمین اجتماعی به‌عنوان بزرگ‌ترین و اصلی‌ترین نهاد بیمه‌گر اجتماعی جامعه کار و تولید، علاوه بر توسعه بیمه‌ای این قشر و ارائه خدمات به جامعه کارگری، کارفرمایی و بازنشستگی، حضور در دیگر بخش‌های حوزه کار را ایجاب می‌کند.

سازمان تأمین اجتماعی به واسطه ارتباط گسترده با نیروی کار، پوشش بیمه‌ای فعالان این حوزه و ایفای تعهدات گسترده در قبال این بخش از جامعه در قالب خدمات درمانی، بیمه‌ای، بازنشستگی و تعهدات کوتاه‌مدت، خدمات مختلفی به آسیب‌دیدگان حوزه کار و تولید ارائه می‌دهد.

این خدمات به‌شکل هزینه‌های بیمه‌ای، درمانی، از کارافتادگی و پرداخت غرامت دستمزد ایام بیکاری، منابع قابل توجهی از سازمان تأمین اجتماعی را به خود اختصاص می‌دهند. در این شرایط منطقی است که تأمین اجتماعی برای کنترل مصارف این بخش

و مدیریت منابع در راستای ارائه خدمات بهینه، به موضوع پیشگیری از حوادث کار ورود پیدا کند. اکثریت جمعیت شاغل در حوزه‌های صنعت و خدمات در قالب مشمولان قانون کار به تعداد بیش از ۱۵ میلیون نفر و بخشی از نیروی انسانی فعال در بخش‌های کارمندی مؤسسات و نهادهای دولتی و عمومی غیردولتی تحت پوشش تأمین اجتماعی قرار دارند که مجموعاً حدود ۱۶ میلیون نفر بیمه‌شده اصلی را شامل می‌شود. تعهد ارائه خدمات گوناگون به این جمعیت بزرگ و افراد تبعی آنان پس از وقوع حوادث، نقش این سازمان در حوزه حمایت‌های بعد از حوادث شغلی را نشان می‌دهد. به این ترتیب ارتباط میزان گستردگی حوادث ناشی از کار با تأمین اجتماعی و منابع این سازمان باید مورد توجه تصمیم‌سازان حوزه تولید، بازاریابی و کار و سازمان تأمین اجتماعی باشد.

تأمین اجتماعی به دلیل ارتباط گسترده با فضای کار و تولید و فعالان این بخش، باید در راستای کاهش هزینه‌های ناشی از خدمات پس از حوادث شغلی، برنامه‌هایی را جهت جلوگیری از هدررفت منابع این سازمان به‌موضوع پیشگیری از حوادث کار اختصاص دهد. در غیر این صورت این سازمان بیمه‌گر متحمل هزینه‌های بالا در چهارچوب عمل به تعهدات خود در قبال بیمه‌شدگان حادثه‌دیده خواهد شد.

براساس آمارهای سازمان تأمین اجتماعی در سال گذشته از مجموع بیمه‌شدگان، حدود ۳۹ هزار نفر دچار حادثه شغلی شده‌اند که این تعداد نسبت به سال قبل از آن کاهش ۱۵٫۶ درصدی داشته است. همچنین ۴۵۵ مورد منجر به فوت و ۳۶ مورد دیگر منجر به از کارافتادگی کلی نیروی کار شده است. نگاهی به داده‌های ارائه شده، ضرورت حضور تأمین اجتماعی در حوزه پیشگیری از حوادث کار را جهت حفظ و صیانت از منابع بیمه‌شدگان نشان می‌دهد.

با این تفسیر، می‌توان مشارکت تأمین اجتماعی در حوزه کاهش حوادث شغلی و آسیب‌های ناشی از آن را سرمایه‌گذاری و آینده‌نگری در فضای راهبری این سازمان محسوب کرد. همین‌طور نظارت و بازرسی‌های کار در حوزه عملکردی وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی و سازمان تأمین اجتماعی را باید سازوکار تأثیرگذار در اجرای مقررات ایمنی توسط کارفرما و نیروی کار به‌شمار آورد.

ایجاد محیط ایمن کار در بیش از یک میلیون و ۳۰۰ هزار کارگاه تحت پوشش تأمین اجتماعی، سیر کاهش آمار حوادث شغلی و آسیب‌های نیروی کار و به‌دنبال آن، کاهش هزینه‌های پس از حادثه را برای تأمین اجتماعی به دنبال خواهد داشت. تأمین اجتماعی با بهره‌مندی از ظرفیت‌ها، ابزار و تعاملات گسترده با شرکای اجتماعی امکان کاهش ضریب حوادث ناشی از کار را دارد. باید از این فرصت در راستای تأمین منافع دوسویه جامعه تحت پوشش و فضای کسب‌وکار استفاده شود.

با توجه به پرداخت مستمری ماهانه از کارافتادگی برای بیش از ۱۴۲ هزار نفر از سوی تأمین اجتماعی، کنترل و کاهش ریسک حادثه در محیط کار و هزینه‌های ناشی از آن در قالب فعالیت‌های این سازمان در ایجاد روند کاهش از کارافتادگان و آسیب‌دیدگان حوادث کار و کم کردن هزینه‌های مرتبط مؤثر است.

مدیر کل بازرسی کار و وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی تشریح کرد

سهم کارفرمایان در ایمن‌سازی محیط کار

کار را ندارند و تعامل در این بین تعیین‌کننده است. احمدرضا پرنده، مدیر کل بازرسی کار و وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی در گفت‌وگو با «آتی‌نو» با تشریح بخشی از اقدامات این وزار تخانه در راستای پیشگیری از حوادث کار و ایجاد روند کاهشی این اتفاقات در سطح کارگاه‌های کشور بر ضرورت اجرای قوانین، به‌روزرسانی استانداردهای آموزش ایمنی، رعایت موارد ایمنی توسط کارگران و الزام کارفرمایان به تأمین محیط ایمن کارگاهی تأکید کرد.

همین‌طور در این مدت کاهش ۱۱ درصدی فوتی‌های ناشی از حوادث شغلی در کشور به ثبت رسیده است. براساس جدیدترین اطلاعات روند کاهشی این‌گونه حوادث مانند دوسال اخیر در سال ۱۴۰۲ هم محقق شده است. با انجام محاسبات، آمار دقیق تا پایان سال اعلام خواهد شد، اما بررسی‌های اولیه امسال بیانگر سیر کاهشی حوادث کار در سال جاری است.»

اولویت بازرسی از کارگاه‌های پر خطر

پرنده اولویت حوزه بازرسی وزارت کار را بازرسی از کارگاه‌های پرخطر دانست و گفت: «یکی از اساسی‌ترین دلایل موفقیت در ثبت و استمرار روند کاهشی حوادث کار ظرف بیش از دو سال اخیر، تمرکز بر خطرات پرتکرار و کارگاه‌های پرخطر در زمینه حوادث کار است. اینکه در چه شرایطی و در چه کارگاه‌هایی بیشترین میزان حوادث کار وقوع می‌یابد، مورد توجه اداره کل بازرسی کار قرار دارد. این مهم مبنای برنامه‌ریزی جهت تدوین سیاست‌های کنترلی و پیشگیرانه حوادث کار محسوب می‌شود.»

پرنده همچنین توضیح داد: «این میزان از برنامه‌ریزی و اولویت‌بندی حوزه بازرسی کار در صورتی است که هم‌اکنون ۸۰۰ نفر بازرس کار در سطح کشور مشغول انجام امور بازرسی از کارگاه‌ها هستند. تمام تلاش ما در این حیطه معطوف به کاهش حوادث کار در سطح کارگاه‌هاست.»

او همچنین اضافه کرد: «مروری بر حوادث کار و تجربه‌ای برای پیشگیری» را می‌توان عنوان این دوره‌های توجیهی ایمنی دانست. در این دوره‌های کوتاهی‌ترین زمان ممکن نکات کلیدی پیشگیری از حوادث کار توسط مدیران و بازرسان مربوطه به افراد ارائه می‌شود.»

کارگروه‌های تخصصی ایمنی معادن

مدیر کل بازرسی کار و وزارت تعاون با اعلام اینکه در حوزه معادن، کارگروه تخصصی ایمنی را به‌صورت فعال تشکیل داده‌ایم، گفت: «در این ارتباط شکل‌گیری کمیته ایمنی در معادن به استان‌ها ابلاغ شده است. همچنین در راستای تحقق ایمنی معدن تلاش داریم با همکاری مدیران صاحب‌نظر در زمینه معادن، مهندسان ایمنی معادن و بازرسان کار مجرب در قالب سه گروه ۲۰ نفره، مروری بر اتفاقات و راهکارهای پیشگیری از حوادث شغلی این بخش را اجرایی کنیم. در این مورد دلایل واکاوی شده حوادث کار معادن را در اختیار گروه‌های مذکور قرار می‌دهیم و از تجربیات ایمنی اعضای گروه‌ها برای پیشگیری از حوادث استفاده می‌کنیم. در مجموع این آمادگی از سوی وزارت کار وجود دارد که دانش و تجربیات حوزه ایمنی کار به‌صورت کامل در اختیار کارفرمایان بخش‌های مختلف قرار گیرد. از طرفی ما طبق برنامه‌های مشخص امکان حضور در جمع نمایندگان کارفرمایان و کارگران را داریم.»

او تأکید کرد: «پیشگیری از حوادث کار و تحقق کاهش حوادث شغلی علاوه بر برنامه‌های تدوین‌شده در وزارت کار و اداره کل بازرسی نیازمند همکاری و تعامل جامعه کارفرمایی و کارگری در ایجاد بسترهای ایمنی، تأمین تجهیزات و دستگاه‌های ایمنی، ارائه آموزش‌های ایمنی و رعایت اصول ایمنی محیط کارگاه توسط جامعه کارگری است.»

کاهش ۱۴ درصدی حوادث کار

پرنده ادامه داد: «بر اساس آخرین داده‌های آماری حوزه بازرسی کار، سالانه حدود ۴۲۰ هزار بازرسی از کارگاه‌های سطح کشور توسط بازرسان وزارت کار صورت می‌گیرد. اقدامات مؤثری برای کاهش حوادث کار در کشور در حال انجام است. آمارها حاکی از کاهش ۱۴ درصدی کل حوادث کار در سال ۱۴۰۱ در مقایسه با سال ۱۴۰۰ است.

کارشناسان ایمنی و بازرسی کار معتقدند که دستگاه‌های استاندارد، لوازم و تجهیزات ایمنی فردی، آموزش‌های مستمر ایمنی کار، انجام وظایف قانونی کارفرمایان و کارگران در زمینه ایمنی به‌عنوان یک مجموعه کامل، موجب ایمنی محیط کار و روند کاهشی حوادث شغلی می‌شود. به‌عبارتی هر کدام از عوامل مؤثر در ایجاد بسترهای ایمن کار در قالب آموزش، تجهیزات و عوامل انسانی فعال در فضای کارگاهی، به‌تنهایی امکان شکل‌گیری محیط ایمن برای انجام

دیگر آموزش‌ها با موارد ایمنی لازم شخصی و کارگاهی مرتبط است. کارفرما باید شرایط آموزش ایمنی هر دستگاه و تجهیزات مرتبط را برای نیروی کار شاغل در کارگاه فراهم کند.»

او اضافه کرد: «از طرفی کارگرانی که دوره‌های آموزش‌های لازم ایمنی را گذرانده‌اند و لوازم و تجهیزات حفاظت فردی در اختیار آنان قرار می‌گیرد، ملزم به رعایت موارد ایمنی در محیط کار هستند.»

حوادث کار در ۱۰ هزار کارگاه

مدیر کل بازرسی کار و وزارت تعاون بیان کرد: «بیش از یک میلیون و ۳۰۰ هزار کارگاه در سطح کشور فعالیت دارند و حوادث کار در حدود ۱۰ هزار مورد از این کارگاه‌ها اتفاق می‌افتد. مجموعه وزارت کار و بازرسی این وزارتخانه همواره قدردان کارگاه‌هایی است که موارد ایمنی را رعایت می‌کنند.»

او توضیح داد: «بررسی‌ها بیانگر این است که عدم رعایت موارد ایمنی محیط کار بستر اصلی رخداد حوادث شغلی در محیط‌های کاری است. نبود حفاظ برای دستگاه‌ها و عدم ایجاد حفاظ برای پر تگاه‌ها در محیط کارگاه‌های ساختمانی از جمله موارد عدم رعایت استانداردهای ایمنی کار به‌شمار می‌روند. طبق بررسی‌ها رعایت موارد ایمنی محیط کار کاهش حدود ۷۰ درصدی حوادث کار و رعایت کامل موارد ایمنی توسط کارگران، حداقل کاهش ۲۰ تا ۳۰ درصدی حوادث شغلی را به دنبال دارد.»

برگزاری دوره توجیهی ایمنی

پرنده درباره آمادگی وزارت کار جهت برگزاری دوره‌های آموزش ایمنی برای جامعه کارفرمایی و تشکل‌های کارگری گفت: «داره کل بازرسی کار و وزارت تعاون آمادگی دارد که به‌منظور پیشگیری از حوادث کار به همکاری اتاق اصناف، انون کارفرمایان عالی کشور و همه تشکل‌های کارگری، با تقسیم‌بندی کارفرمایان بخش‌های مختلف، دوره‌های توجیهی ایمنی را برای نمایندگان این تشکل‌ها برگزار کند. در قالب این دوره‌ها امکان ارائه نکات محوری پیش از حوادث در زمان کمتر از دوساعت وجود دارد. در واقع با ایجاد این شرایط، برای نمایندگان هر صنف تخصصی یک کارگاه ایمنی برگزار خواهد شد. امکان برگزاری این دوره‌ها در ابتدای کار به‌صورت پایلوت در تهران و وزارت کار وجود دارد. در استان‌ها نیز این آموزش‌ها با برنامه زمان‌بندی شده دنبال می‌شود.»

ضرورت بررسی احتمال وقوع حوادث کار

نقاط و شرایط حادثه‌خیز کارگاه‌ها باید شناسایی شود

طبق ماده (۱۰۵) قانون کار؛ «هرگاه در حین بازرسی، به تشخیص بازرس کار یا کارشناس بهداشت حرفه‌ای احتمال وقوع حادثه و یا بروز خطر در کارگاه داده نشود، بازرس کار یا کارشناس بهداشت حرفه‌ای مکلف هستند مراتب را فوراً و کتبا به کارفرما یا نماینده او و نیز به رئیس مستقیم خود اطلاع دهند.» توجه به این اصل مهم قانونی، زمینه شناخت گلوگاه‌های حادثه، وضعیت منجر به حوادث کار و بستر چاره‌اندیشی برای رفع مشکلات

با توجه به وظایف قانونی تعریف شده در مورد فعالیت بازرسان کار، شناسایی احتمال بروز حوادث کار یکی از وظایف اصلی بازرسان کار و وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی به‌شمار می‌رود. با توجه به اینکه باید قبل از هر اقدامی نقاط حادثه‌خیز شناسایی و نسبت به رفع آن‌ها اقدام شود، شناسایی خطرات احتمالی را می‌توان مقدمه پیشگیری و کاهش هزینه‌های مالی و جانی در حوزه کار محسوب کرد.

آخرین آمارها نشان می‌دهد که در طول سال بیش از ۴۲۰ هزار مورد بازرسی کار توسط ۸۰۰ نفر بازرس کار وزارت تعاون در سطح کشور انجام می‌شود. بخش عمده‌ای از شناسایی عوامل حادثه و پیشگیری از وقوع حوادث شغلی در جریان همین بازرسی‌ها عملیاتی می‌شود.

هزینه‌های ناشی از حوادث کار برای تأمین اجتماعی

جبران خسارات حوادث کار برای مشمولان قانون کار بیمه‌شده تأمین اجتماعی از تعهدات این سازمان است. برنامه‌ریزی جهت پیشگیری و کاهش حوادث شغلی، طبیعتاً کاهش هزینه‌های این سازمان بیمه‌گر را به دنبال دارد. سازمان تأمین اجتماعی در مواجهه با حوادث ناشی از کار و آسیب‌دیدگی کارگران، خدماتی نظیر پرداخت هزینه‌های مربوط به درمان و بازتوانی حادثه‌دیدگان،

گفت‌وگو

ایلیا پیرولی

روزنامه‌نگار

او در ارتباط با وظایف قانونی کارفرمایان در ایمن‌سازی کارگاه گفت: «به استناد مواد (۸۵) و (۹۵) قانون کار کارفرمایان واحدهای کارگاهی در همه ابعاد کوچک، متوسط و بزرگ با پوشش تعدادی از کارکنان در حوزه تأمین ایمنی محیط و نیروی کار وظایفی را برعهده دارند. ابتدایی‌ترین وظیفه جامعه کارفرمایی در واقع ایمن‌سازی شرایط محیط کار محسوب می‌شود. همچنین استفاده از تجهیزات و ماشین‌آلات ایمنی موجود در فضای کارگاهی از دیگر وظایف کارفرمایان به‌شمار می‌رود. به‌عنوان مثال ماشین‌آلات فعال در کارگاه‌های ریسندگی و بافندگی باید شامل حفاظ استاندارد و سنسورهای مختلف ایمنی باشد.»

پرنده افزود: «همچنین تأمین وسایل حفاظت فردی برای نیروی کار و الزام استفاده از این تجهیزات توسط کارگران از درجه اهمیت بالایی برخوردار است. نظارت مداوم بر استفاده از وسایل فوق توسط نیروی کار نیز باید در کارگاه‌ها انجام شود. البته استاندارد وسایل حفاظت فردی و تجهیزات کارگاهی باید مورد توجه کارفرمایان هم قرار گیرد و این‌گونه نیست که از هر نوع وسیله بدون استانداردهای ایمنی استفاده شود. براساس نوع کار باید وسایل، تجهیزات و لوازم حفاظت فردی استاندارد تهیه شود. فرضاً افرادی که در محیط کار با مواد شیمیایی برخورد دارند، نباید از ماسک‌های غیراستاندارد کاغذی استفاده کنند. عدم تهیه این نوع ماسک‌ها از طرف کارفرما در واقع فرار از مسئولیت محسوب می‌شود. متخصصان و کارشناسان ایمنی و بهداشت با توجه به‌نوع آلاینده محیط کار باید نوع ماسک‌ها و تجهیزات ایمنی لازم را تشخیص دهند و در تهیه آن کوشا باشند.»

آموزش مهارت و ایمنی

پرنده در ادامه ارائه آموزش‌های ایمنی را در کاهش حوادث کار تأثیرگذار دانست و گفت: «آموزش‌های لازم برای استفاده از تجهیزات ایمنی و نظارت بر رعایت موارد ایمنی در محیط کار همواره باید مسودر توجه قرار گیرد. آموزش‌های ایمنی محیط کار به دوشاخه دسته‌بندی می‌شود؛ یک شاخه به آموزش‌های مهارتی، فنی و تخصصی کار با دستگاه‌ها و تجهیزات کارگاهی مربوط می‌شود. بخش

گزارش